

**ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

Առարկա - Քիմիա
Վերապատրաստող կազմակերպություն

**Պատասխանատու՝ « Երևանի Լեռնի անվան №65
ավագ դպրոց » ՊՈԱԿ**

Հետազոտության թեման՝ Ուսուցչի համագործակցումը սովորողի ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման եվ ընտանեկան դաստիարակության հարցերում

ուսուցիչ՝ Քրիստինե Մարկոսյան

ՀՀ Շիրակի մարզի « թիվ 15 հիմնական դպրոց » ՊՈԱԿ

Դասընթացավար՝ Պետրոսյան Կարինե

ԵՐԵՎԱՆ - 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱՍ	
1.1 Դպրոց-ծնող համագործակցության տեսամեթոդական հիմքերը.....	6
1.2 Ծնողական ժողովների անցկացման կարևորությունը.....	10
Փորձարարական մաս	
2.1 Սոցիոլոգիական հարցում ծնողների շրջանում՝ վերաբերող դպրոց-ընտանիք համագործակցությանը.....	13
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	16
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	17
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Սովորական ուսուցիչը պատմում է:

Լավ ուսուցիչը քացատրում է:

Բարձրակարգ ուսուցիչը ցույց է տալիս:

Հանճարեղ ուսուցիչը ոգեշնչում է» :

Ուիլյամ Ուորդ

« Ինչու՞ ես ասեմ երեխային այսօրվա վատի համար, ես նրան կսիրեմ այն լավի համար, ինչը նրա մեջ դաստիարակելու եմ վաղը»: Վ. Ա. Սուխոմլինսկի

Դեռևս հին ժամանակներից երեխաների դաստիարակության գործում առաջնությունը տրվում էր ուսուցիչներին՝ անտեսելով սովորողի ընտանեկան կրթական միջավայրի առանձնահատկությունները: Այժմ, երբ երեխայի հետ փոխգործակցության օպտիմալ մոդելը ուղղված է անձին, ուսումնական հաստատությունում կրթական ծրագրերը պետք է իրականացվի՝ հաշվի առնելով սովորողի անհատականությունը: Իսկ ինչպես հայտնի է անհատականությունը ձևավորվում է ընտանիքում, քանի որ երեխան իր ժամանակի մեծ մասն անցկացնում է ընտանիքում և նրա զարգացման վրա մեծ ազդեցություն ունի ընտանեկան միջավայրը: Շատ հաճախ կարելի կարծիք լսել, որ ամեն ինչ ընտանիքից է գալիս: Սա իսկապես այդպես է: Հիմնական բնավորության գծերը կա՛մ գենետիկորեն դրված են, կա՛մ ձևավորվում են ծնողների ազդեցության տակ մանկության տարիներին: Բայց դա չի նվազեցնում դպրոցի դերը անհատի ձևավորման և դաստիարակության գործում: Այն սերմերը, որոնք ցանվել են ծնողների կողմից, կարող են հավասարապես սատկել կամ բողբոջել դպրոցական միջավայրում՝ դասարանի թիմի ,ուսուցիչների և դասղեկի 3 ազդեցության տակ: Այդ իսկ պատճառով պետք է իրականացնել համագործակցություն ուսուցչի , սովորողի ընտանիքի հետ: Եվ այդ

համագործակցությունը գնալով դառնում է ավելի արդիական և պահանջված: Դպրոցի և

ընտանիքի համագործակցությունը իրենից ներկայացնում է նպատակաուղղված և երկարատև աշխատանք, որն էլ իր հերթին ենթադրում է գործողությունների մի ամբողջական համակարգ՝ ուղղված սովորողի կրթական կարիքների ու պահանջմունքների վերլուծությանն ու բարելավմանը: Ուսուցչի և սովորողի ծնողի կամ նրա օրինական ներկայացուցչի հետ համագործակցությունը պետք է իրականացվի՝ հաշվի առնելով բարձր մարդկային որակները, էթիկայի նորմերը: Եվ ինչպես ասել է ռուս մեծ ուսուցիչ Սուխոմլինսկին. «Ընտանիքում արմատներ են գցվում, որոնցից հետո աճում են ճյուղեր, ծաղիկներ և պտուղներ: Դպրոցի մանկավարժական իմաստությունը կառուցված է ընտանիքի բարոյական առողջության վրա»:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սույն հետազոտության արդիականության համար հիմք է հանդիսացել կյանքի՝ մարտահրավերներով լի ժամանակակից շրջափուլում սովորողի կրթական կարիքների ապահովման շրջանակներում ծնող- ուսուցիչ հաստատուն կապի անհրաժեշտությունը, որն ունակ է մեծապես ազդել սովորողի ուսումնառության որակի բարձրացման վրա: Մեծաքանակ աշակերտներով դասարաններում ժամանակի սղության պատճառով հնարավոր չի լինում անհրաժեշտ ուշադրություն դարձնել, բավարար թույլներ տրամադրել այս կամ այն աշակերտի գիտելիքների հիմնովին ստուգմանը՝ անկախ նրա առաջադիմությունից, ակտիվությունից և այլնից... Այստեղ է , որ առաջին պլան է մղվում ուսուցիչ-ծնող փոխհամագործակցությունը՝ միասնական ուժերով վատթարագույն տարաբնույթ երևույթները արմատախիլ անելու և, զոնե, դրական անհրաժեշտ նվազագույնը սերմանելու նպատակով:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման համար խթանել ուսուցիչների և ծնողների համագործակցությունը կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում:

Հետազոտության ընթացքում արված արձանագրումները մեծապես կօգնեն մեզ՝ ուսուցիչներիս, կառուցողական ու բարձր որակի հարաբերություններ ստեղծել սովորողի ծնողների հետ՝ հաշվի առնելով, որ երկու կողմի նպատակն ու խնդիրը մեկն է՝ կիրթ, դաստիարակված, բարձր արժեքների կրող սերունդ ունենալը:

Հետազոտության խնդիրները

Ուսումնասիրել ծնող-դպրոց շարունակական համագործակցության դերը սովորողի կրթության ու դաստիարակության արդյունավետ իրականացման գործընթացում:

- Սահմանել այն եղանակներն ու ձևերը, որոնց շրջանակներում թույլատրելի է և անհրաժեշտ, որպեսզի ծնողն ու ուսուցիչը, միմյանց փոխօգնելով ու փոխլրացնելով, նպաստեն, որ ուսումնական գործընթացում սովորողն ունենա գիտակցված մոտեցումներ, առաջադիմի, ունենա կրթական չափորոշիչների վերջնարդյունքներին համապատասխան գիտելիքներ, հմտություններ և կարողություններ:

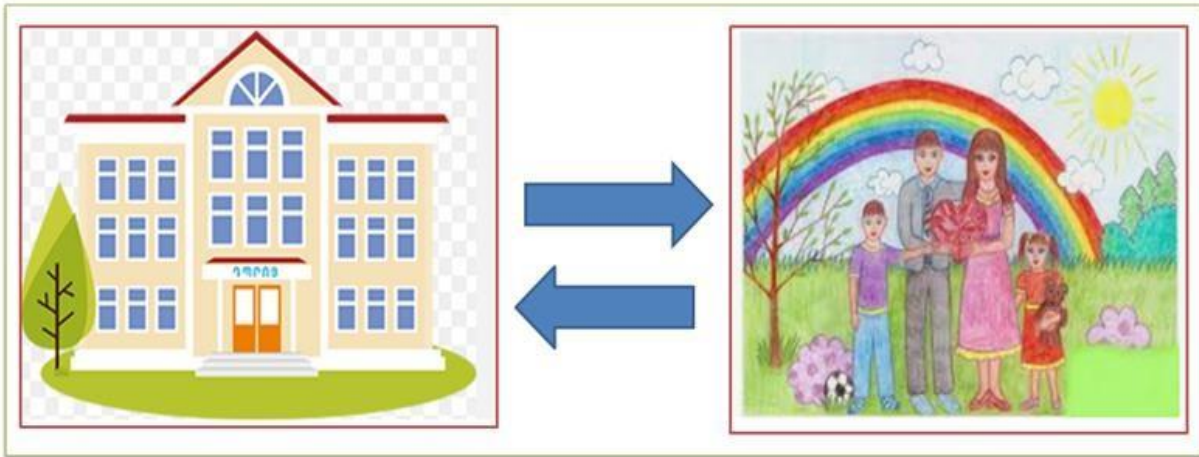
- Դիտարկել ծնող-դպրոց համագործակցության ձևերն ու եղանակները:
- Ծնողների շրջանում իրականացված սոցիոլոգիական հարցման միջոցով վեր հանել հիմնախնդրի կնճռոտ կողմերը:

Հետազոտության վարկածը

Ընտանիք-դպրոց համագործակցությունը սովորողի ուսումնառության ու դաստիարակության գործընթացում կարևոր և անփոխարինելի բաղադրիչ է, առանց որի չի կարելի նշված գործընթացն արդյունավետ իրականացնել:

ՏԵՄԱԿԱՆ ՄԱՍ

1.1 դպրոց-ծնող համագործակցության տեսամեթոդական հիմքերը



Ինչպես գիտենք, ուսումնական գործընթացի մասնակից են հավարվում սովորողը, սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը և ուսուցիչը: Վերջիններիս ¹ իրավունքներն ու պարտավորությունները սահմանված են «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքով: Ուսուցչը ուսումնական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչն ու իրականացնողն է, ով պարտավոր է նպաստել ուսումնական հաստատությունում սովորողների կողմից հանրակրթական (հիմնական և լրացուցիչ) ծրագրերի յուրացման և առարկայական չափորոշիչների ապահովման գործընթացին, ինչպես նաև ուսուցման մեթոդների կիրառման միջոցով համապատասխան գիտելիքների, հմտությունների ձեռքբերմանը, արժեքային համակարգի ձևավորմանը, իրականացնել հանրակրթական ծրագրերը²:

Այս տեսակետից շատ կարևոր է նաև սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցչի պատասխանատու վերաբերմունքը կրթական գործընթացին, վերջինիս կողմից ուսուցչի հետ համագործակցելու, սովորողին վերահսկելու ու առաջնորդելու գործառույթը. «Սովորողի ծնողն օրավունք ունի համագործակցելու ուսումնական հաստատության

¹ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 27, 28:

² Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 28, կետ 2.3:

մանկավարժական աշխատողների հետ իր երեխայի կրթության կազմակերպման հարցերով³:

Սովորողի կրթական կարիքների հետազոտման, նրա լավագույն որակների և հասկությունների բացահայտման ու զարգացման հարցերում դպրոցի և ընտանիքի փոխներգործության հիմքում պետք է դրված լինեն ընդհանուր հետաքրքրություններն ու նպատակները: Այդ փոխհարաբերությունների հիմքում պետք է դրվեն միմյանց նկատմամբ վստահության, փոխադարձ հարգանքի, փոխօգնության և օժանդակության, համբերատարության սկզբունքները: Միայն այս սկզբունքների առկայության պարագայում է հնարավոր խթանել ուսուցիչի աշխատանքի արդյունավետությունը, քանի որ ծնողների հետ համատեղ ջանքերով կարելի է հասնել սովորողի՝ ինքնորոշման, ինքնակառավարման, խոչընդոտների ու դժվարությունների հաղթահարման համար անհրաժեշտ կարողունակությունների անցնցում ձևավորմանը: Սովորողին, ծնողներին և ուսուցիչներին պետք է միավորեն ընդհանուր մտահոգություններ, խնդիրներ, նպատակներ ու դրանց հասնելու լուծումներ, եղանակներ: Այսպսով, դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը երկարատև ու բարդ գործընթաց է, որի հիմքում պետք է դրված լինեն հետևյալ սկզբունքները

- *Փոխադարձ հարգանքը ծնող-ուսուցիչ հարաբերություններում*
- *Առողջ բարոյահոգեբանական միջավայրը*
- *Ընդհանուր շահի շուրջ բանակցելու, ելքեր գտնելու կարողությունը*
- *Արդյունավետ հետադարձ կապի մեխանիզմների գործարկումը*
- *Մշտադիտարկումը*
- *Միսալների ընդունումը, վերլուծություն, թերի կողմերի արձանագրումը*
- *Ինքնանդրադարձ կատարելու կարողությունը*
- *Հումանիստական մոդուլները*
- *Մեփական շահի ստորադասումը*
- *Անձնային բարձր որակների դրսևորումը*

³ Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 28, կետ 2:

Նշված համագործակցությունը պետք է կազմակերպվի պլանավորված ու համակարգված ձևով: Ծնողները և ուսուցիչները պատասխանատվություն են կրում միևնույն սովորողի կրթության ու դաստիարակության համար, հետևաբար դաստիարակությունն արդյունավետ կլինի, երբ վերջիններս մշտապես կապ պահեն միմյանց հետ, ձևավորվեն դաստիարակության գործընթացի միասնական նպատակներ, ձգտումներ ու հայացքներ, ինչպես նաև փորձեն համատեղ ուժերով մշակել դաստիարակչական մեխանիզմներն ու դրանց լուծման ուղիները: Ուսուցիչների և ընտանիքի փոխներգործության բնույթը պայմանավորող հանգամանքներից է ծնողների իմացական կարողությունները , հայացքներն ու դիրքորոշումները: Շատ կարևոր է նաև ծնողի կողմից ազնիվ ու անվերապահ մոտեցումն ուսուցչին, դպրոցին: Երբ ծնողը ներգրավված է զավակի կրթության գործընթացում, աշակերտն ունի ավելի բարձր ակադեմիական առաջադիմություն, քննությունների և թեստերի ավելի լավ արդյունքներ: Այդ նույն ժամանակ բարելավվում է հաճախման ցուցանիշը, աշակերտի մոտ զարգանում են սոցիալական հմտությունները և նրա վարքը դրական է դառնում ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Սրանք այն շատ կարևոր գործոններն են, որոնք ազդում են աշակերտի վրա ինչպես դպրոցում ուսանելիս, այնպես էլ ապագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում⁴:

Ուսումնական գործընթացին ծնողների ներգրավվածությունը մեծապես կարող է պայմանավորել սովորողների հաջողությունը: Անկախ ընտանիքի սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակից, ծնողի կրթության աստիճանից՝ վերջինիս ներգրավվածությունը սովորողի կրթության գործընթացին անփոխարինելի կարելի է համարել սովորողի զարգացման վրա թողած ազդեցության առումով: Այն սովորողները, ում ծնողներն ավելի բաց են համագործակցության համար, հաճախակի են հետաքրքրվում իրենց երեխաների վարքով ու առաջադիմությամբ, ավելի են մոտիվացվում: Արդյունքում, նրանք դառնում են ավելի պատասխանատու, բարձրանում է աշխատունակության մակարդակը և ունենում են հաջողություններ: Անշուշտ, ծնողների ներգրավվածությունը դպրոցի, դասարանի սովորողի դպրոցական կյանքին դրական է անդրադառնում նաև կրթական հաստատության վրա: Ուսումնական գործընթացում ծնողների ակտիվությունը նպաստում

⁴ http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf Ծնողների ներգրավվածությունը, Թբիլիսի, 2015, էջ 3:

է վերջիններիս հետ բարեկամական հարաբերությունների հաստատմանը՝ ստեղծելով բարոյահոգեբանական կայուն միջավայր:

Շատ կարևոր է երեխայի դաստիարակությունն ընտանիքում: Ընտանեկան դաստիարակությունը, ընտանեկան փոխհարաբերությունների և ընտանիքի հիմնախնդիրները ներկայումս դարձել են առավել արդիական: Ուսուցչի համագործակցությունը հոգեբանների, ծնողների կամ նրանց օրինական նեկայացուցիչների հետ հասարակության կողմից գիտակցվում է, որ աճող սերնդի դաստիարակության գործում մեծ է ընտանիքի դերը: Ընտանեկան դաստիարակության հաջողությունն ապահովող առաջին պայմանը համերաշխ ընտանիքի առկայությունն է: Ընտանիքում լավ փոխհարաբերությունների, առողջ մթնոլորտի առկայության դեպքում աճում են հանգիստ, հավասարակշռված, եռանդուն ու կենսուրախ մարդիկ: Երեխայի դաստիարակության հարցում մեծ նշանակություն ունեն ծնողների կամ օրինական ներկայացուցիչների փոխհարաբերությունները երեխաների հետ: Դա բարդ հարց է, որի լուծման ժամանակ առաջնակարգ նշանակություն է ստանում խստության և քնքշության չափը: Բարդույթներից զերծ, հոգեբանորեն կայուն, հասարակության պահանջներն ընկալող և դրանց համարժեք արձագանքելու ունակ անձի ձևավորման առաջնային նախադրյալը բարոյահոգեբանական առողջ մթնոլորտ ու հոգեբանական և սոցիալական խնդիրները հաղթահարելու կարողություններ ունեցող, դաստիարակչական և սոցիալականացման գործառույթներ իրականացնող, երեխայի իրավունքները, նրա հանդեպ պարտականությունները գիտակցող և դրանք կյանքի կոչող ընտանիքի առկայությունն է: Ազնվությունը, մարդասիրությունը, բարությունը, կենցաղային խնդիրներին դիմագրավելու կարողությունը ձևավորվում են միայն այն դեպքում, երբ երեխան մանկուց ականատես է եղել անկեղծ ու ջերմ մարդկային հարաբերությունների, ինչը ակնկալվում է ընտանիքում⁵: Վստահաբար կարող ենք ասել, որ կրթական համակարգում ավելի լավ արդյունքների հասնելու, սովորողների կրթության ու դաստիարակության համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու համար դպրոցը և ուսուցիչը պետք է հետաքրքրված լինեն ծնողների հետ ակտիվ համագործակցմամբ: Իսկ ծնողները, առաջնային համարելով սեփական երեխայի լավ ու որակյալ կրթությունը, պետք է մշտապես համագորցակեն դպրոցի մանկավարժական աշխատողների, այլ սովորողների ծնողների հետ:

⁵ Ковтуненко Л. В. Семья как социокультурная среда воспитания и ресоциализации несовершеннолетних правонарушителей // «Вестник Воронежского института МВД России», 2012, № 3, էջ 137-143

Այսօր դպրոցում լրջագույն խնդիրներ են առաջանում՝ կապված ծնողների որոշ մասի ինքնադաստիարակության հարցերի հետ, ուստի սովորողների հետ ունեցած որոշակի դժվարությունների հիմնական դրդապատճառները կարելի է փնտրել հենց ծնողների մեջ: Ընտանիքը փոքրիկ հասարակություն է, որի ամբողջականությունից է կախված մարդկային ամբողջ մեծ հասարակությունը: Կարգապահության լավագույն դպրոցը հենց ընտանիքն է, որի գլխավոր իմաստն ու նպատակը երեխաների դաստիարակությունն է: Իսկ երեխաների դաստիարակության գլխավոր դպրոցը ծնողների փոխհարաբերություններն ու վերաբերմունքն է միմյանց նկատմամբ: Այն ծնողներն են շահում, ովքեր երեխաների դաստիարակությունն իրականացնելիս ամեն ինչի չափը դարձնում են սովորույթ, բնավորության գիծ, ամենօրյա կանոն, ու դրանցով այնպես են առաջնորդվում, ինչպես օրենքը հարգող դատավորը: Ծնողները դաստիարակի, ուսուցիչների անմիջական օգնությանմբ պարտավոր են սիրո զգացմունքներ դաստիարակել⁶ :

Այսպիսով, կարելի է պնդել, որ ընտանիքն ու դպրոցը փոխլրացնում են միմյանց երեխայի կրթության ու դաստիարակության հարցերում: Եվ քանի որ այս երկու սուբյեկտներն ունեն ընդհանուր նպատակներ, ուստի վերջիններիս առողջ ու նպատակային համագործակցությունն անչափ կարևոր է:

1.2 ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ծնողների հետ մշտական կապի մեջ լինելու, հնարավոր խնդիրները, դասարանում առկա կազմակերպչական հարցերը քննարկելու համար դասարանի ղեկավարը սահմանված կարգի համաձայն պետք է անցկացնի ծնողների հետ ընդհանրական հանդիպումներ՝ ծնողական ժողովներ: Սա այն հարթակն է, որտեղ թե՛ ուսուցիչը, թե՛ սովորողի ծնողը՝ հայրը, մայրը, օրինական ներկայացուցիչը, ունեն հնարավորություն ուղիղ հաղորդակցման: Ծնողական ժողովը ծնողների հետ աշխատանքի հիմնական ձևն է, որի միջոցով լուծվում են դասարանական ժողովների ժամանակ առաջացած խնդիրները, քննարկվում են սովորողների հնարավոր վարքային, կրթական և այլ բնույթի հարցերը: Ժողովի ժամանակ էական նշանակություն ունի ուսուցիչների շփման ոճն ու նպատակը: Ժողովի ընթացքն արձանագրվում է, ըստ անհրաժեշտության՝ կարելի է կազմակերպել արտահերթ ծնողական ժողովներ: Ուսուցիչը նախ և առաջ ծնողի համար ներկայացնում է

⁶ Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005, էջ 391-392

առկա խնդիրը կամ իրավիճակը, խոսում դրա հնարավոր դրական ու բացասական ենթատեքստի ու զարգացման հնարավոր սցենարների, հետևանքների մասին: Այստեղ կարևոր է ծնողական համայնքի արձագանքը՝ հետադարձ կապ ստեղծելու կարողությունը: Շատ կարևոր է, որ ծնողն ընդունի և՛ դրական և՛ բացասական կամ քննադատողական դիտարկումները: Շատ հաճախ՝ վերջին դիտարկումների պարագայում, ծնողները ցուցաբերում են անհավասարակշիռ ու պաշտպանողական վարքագիծ: Մինչդեռ, շատ կարևոր է արձանագրել խնդիրը, դնել այն քննարկման, որպեսզի դրան հետևի լուծումներ գտնելու հնարավոր հիմնախնդիրներն ու բացթողումները շտկելու փուլը: Բացառապես քաղաքավարի, մանկավարժական էթիկայի կանոնների պահպանմանամբ պետք է տեղի ունենա ուսուցիչ-ծնողական համայնք շփումն ու համագործակցությունը: Լարվածությունը, կոնֆլիկտների

անկառավարելիությունը, անշուշտ, այս գործընթացում տեղ չունեն: Դասղեկի վարքագծի կանոնները ծնողական ժողովի ընթացքում խիստ կարևոր են: Խոսքի, ինտոնացիայի, ժեստերի և այլ միջոցների օգնությամբ հարկավոր է ծնողներին հաղորդել հարգանք, փորձել հասկանալ ու ճիշտ որոշել այն խնդիրները, որոնք առավել անհանգստացնում են նրանց: Խոսել ծնողների հետ հարկավոր է հանգիստ և բարեհամբույր: Կարևոր է, որ բոլոր սովորողների ծնողները ժողովից գնան հավատով լցված դեպի իրենց երեխան:

Ծնողական ժողովի ընթացքում համատեղ աշխատանքի արդյունքը պետք է լինի այն, որ ծնողները դառնան ավելի վստահ այն բանում, որ իրենց երեխաների դաստիարակության հարցում կարող են հենվել ուսուցչի և դպրոցի մյուս մանկավարժական աշխատողների աջակցության և օգնության վրա: Կարող ենք վստահաբար ասել, որ ուսուցիչի մոտեցումներից շատ բան է կախված: Ուսուցիչը սովորողների, նրանց ծնողներին հետ ճիշտ համագործակցության արդյունքում կարող է նրանց մեջ ձևավորել բարձր արժեքներ, ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ: Հաճախ խնդիրը ոչ թե դպրոցի կամ այլ սովորողների հետ հարաբերությունների մեջ է նկատվում, այլ ծնող-երեխա փոխհարաբերություններում:

Այստեղ ևս դպրոցն ունի իր անելիքը: Ծնող-երեխա կոնֆլիկտային իրավիճակների դեպքում ուսուցիչն ու հեգեթանը աշխատանք են տանելու ծնողների հետ, և այդ աշխատանքի գլխավոր նպատակը ծնողների կողմից երեխայի պրոբլեմի, նրա անհատականության օբյեկտիվ ընկալումն է, երեխայի հետ հաղորդակցման ընթացքում իր դաստիարակչական մարտավարության, ինչպես նաև կրթական գործընթացի այլ

մասնակիցների հետ համագործակցության որոշումն է: Ընտանիքին ցուցաբերվող աջակցության մեջ կարևոր է ծնողների և մանկավարժների գործողությունների համաձայնեցվածությունը: Ցանկալի է, որ դժվար երեխան իր ժամանակի յուրաքանչյուր պահին գտնվի որևէ կողմի պատասխանատվության գոտում: Այս ջանքերը անհրաժեշտ են, քանի որ նույնիսկ մեկ «պրոբլեմային» երեխան կարող է էական ազդեցություն թողնել դպրոցի այլ երեխաների վրա⁷: Սովորողի կայացման, արժեհամակարգի ձևավորման համար մեծագույն վտանգ է ներկայացնում ծնողական անտարբերությունը: Այս տեսակետից ևս իր կարևորագույն դերակատարումն ունի մանկավարժական խորհրդատվությունը: Վերը նշած պարագայում շատ կարևոր է ուսումնական հաստատության հոգեբանի աշխատանքը: Ցանկալի է, որ ծնողական ժողովներին մասնակցի նաև հանրակրթական ուսումնական հաստատության հոգեբանը: Հանրակրթական ուսումնական հաստատության հոգեբանը հոգեբանական խորհրդատվությամբ աջակցում է ծնողներին (կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչներին), մանկավարժներին և կրթական գործընթացի այլ մասնակիցներին սովորողների զարգացման, ուսուցման և դաստիարակության հարցերում, ինչպես նաև տալիս է անհրաժեշտ տեղեկատվություն երեխայի զարգացման համար լիարժեք պայմանների (այդ թվում՝ առանձնահատուկ) ստեղծման վերաբերյալ⁸: Մշտադիտարկման արդյունքում խնդիրներ նկատելու պարագայում ուսուցիչը, սոց. մանկավարժը կարող են տնայց իրականացնել՝ պարզելու սովորողի խնդիրները: Ուսուցչի համագործակցումը սովորողի ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ սովորողի կրթության կազմակերպան ու դաստիարակության մեջ ունի առանցքային նշանակություն, քանի որ լավ ու գիտակից սերունդ ունենալը թե՛ դպրոցի, թե՛ ընտանիքի համատեղ ջանքերի արգասիքն է:

Այսպիսով, եկանք այն համոզմունքին, որ ուսուցիչներն ու ծնողները ունեն ընդհանուր նպատակներ և առանց նրանց համագործակցության երեխայի կյանքը լիարժեք չէ: Դպրոցը սովորողին տալիս է գիտական գիտելիքներ, դաստիարակում է, զարգացնում է մի շարք կարողունակություններ: Ընտանիքն էլ իր հերթին ապահովում է կյանքի պրակտիկ փորձը:

⁷<http://gspi.am/media/journal/2014n1b/20.pdf> Ա. Մ. Ջադոյան, «Խորհրդատվության դաստիարակչական դերը սովորողների պահվածքի ձևավորման գործում», ՇՊՀ, գիտական հոդված, 2014, էջ 190:

⁸ <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=72808> ՀՀ կառավարության որոշում:



ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՄԱՍ

2.1 Սոցիոլոգիական հարցում ծնողների շրջանում՝ վերաբերող դպրոց-ընտանիք համագործակցությանը

Հիմնախնդիրն առավել խորքային ուսումնասիրելու նկատառումներից ելնելով՝ աշխատանքի փորձարարական հատվածում ծնողների շրջանում իրականացրել ենք սոցիոլոգիական հարցում, որի նպատակն էր.

- Բացահայտել ծնողների վերաբերմունքը դպրոց-ընտանիք համագործակցության վերաբերյալ:
- Հասկանալ, թե որքանով են հարցված ծնողները ներգրավված իրենց երեխաների ուսումնադաստիարակչական գործընթացում:
- Վեր հանել հիմնախնդրի կնճռոտ կողմերը:

Սոցիոլոգիական հարցմանը մասնակցել են թվով 25 ծնող, որոնք պատասխանել են մեր կողմից նախօրոք պատրաստված հարցերին:

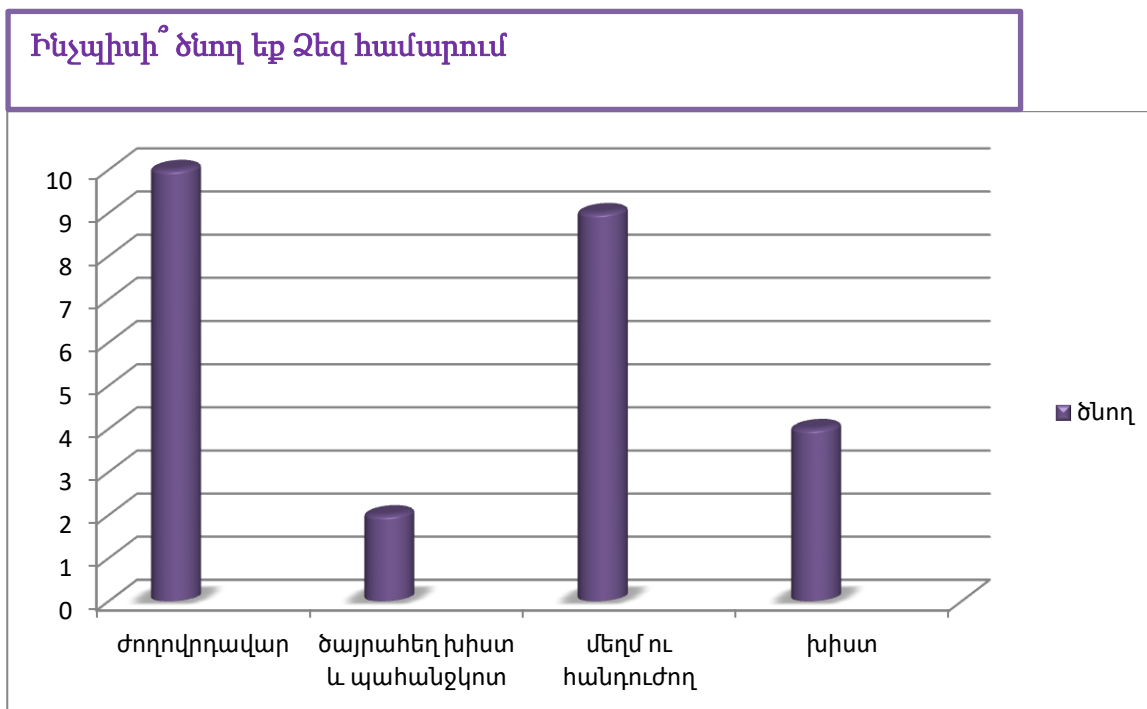
ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՆԱԽԱՏԵՄՎԱԾ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԻԿ

- 1/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխաների հետ:
- 2/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխային դասավանդող ուսուցիչների հետ:
- 3/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխայի դասարանի ղեկավարի հետ:
- 4/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխայի դասարանում սովորող երեխաների ծնողների հետ:
- 5/ Նկարագրե՛ք Ձեր վերաբերմունքը դպրոցի հանդեպ:
- 6/ Ի՞նչպիսի ՞ ծնող եք համարում Ձեզ/ընտրեք տարբերակներից/:
 - Ժողովրդավար
 - Խիստ
 - Մեղմ ու հանդուրժող
 - Ծայրահեղ խիստ ու պահանջկոտ
 - Երբեմն անտարբեր
- 7/ Որքա՞ն հաճախ եք ստուգում Ձեր երեխայի օրագիրը, տետրերը, վերահսկում դասերը պատրաստելու գործընթացը:
- 8/ Որքա՞ն հաճախ եք այցելում դպրոց:
- 9/ Մասնակցու՞մ եք ծնողական ժողովներին:
- 10/ Ի՞նչպե՞ս եք վերաբերվում դպրոց-ընտանիք կապին:

Եթե ընդհանրացնենք հարցված ծնողների պատասխանները, ապա կունենանք հետևյալ պատկերը:

- Հարցման մասնակից ծնողների հիմնական մասն ունի ծնողավարական հմտությունների բարձր մակարդակ, կարևոր է համարում դպրոցի, մանկավարժական բոլոր աշխատողների հետ շարունակական և համագործակցային հարաբերությունները:
- Գերակշիռ մասը հետևողականորեն մասնակցում է ծնողական ժողովներին, վերահսկում սեփական երեխայի ուսումնադաստիարակչական գործընթացը, հետևում, որ երեխան պատրաստ ներկայանա դասին, չբացակայի:
- Ինչ վերաբերում է ծնողական համայնքի հետ համագործակցությանը, նկատենք, որ այդ մասով նկատվեց որոշակի պասիվություն: Սա, թերևս, պայմանավորված է ծնողների զբաղվածությամբ:

Հարցադրմանը թե ինչպիսի՞ ծնող են իրենց համարում հարցման մասնակիցները, ունենք հետևյալ պատկերը:



Հարցման արդյունքում ընդհանուր պատկերը հետևյալն է.



ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, հիմք ընդունելով հետազոտության ընթացքում կատարած մեր պնդումները՝ կատարենք մի քանի արձանագրումներ.

- Ուսուցիչն առանցքային դերակատարում ունի սովորողների կրթության ու դաստիարակության գործընթացում՝ սովորողի ծնողին կամ օրինական ներկայացուցչին ներգրավելու առումով:
- Ուսուցիչն ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման համար պետք է համագործակցային հարաբերություններ ստեղծի սովորողների, վերջինիս ծնողի կամ օրինական ներկայացուցիչների, այլ մանկավարժական աշխատողների հետ:
- Ուսուցիչը՝ որպես ուսումնական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչ և պատասխանատու, զարգացնում է սովորողների ակտիվությունը, ինքնուրույնությունը, նախաձեռնողականությունը՝ սորտորեն համագործակցելով սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցիչների հետ:
- Ուսուցիչը, սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը սովորողների կրթության ու դաստիարակության հարցում պետք է ունենան միասնական պահանջներ ուն նպատակներ:
- Ուսուցիչը պարտավոր է սովորողի զարգացման ընթացքի վերաբերյալ տեղեկություն տալ սովորողի ծնողին կամ օրինական ներկայացուցիչներին՝ ակնկալելով նրանցից հետադարձ կապ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մեր կատարած հետազոտության արդյունքները հիմք ընդունելով՝ հանդես գանք մի քանի առաջարկություններով.

- Հաշվի առնելով նոր ժամանակների մարտահրավերները, կրթական համակարգի պահանջներն ու սովորողների՝ ամենօրյա ռեժիմով փոփոխվող հետաքրքրություններն ու պահանջմունքները՝ կարծում ենք, որ ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման համար սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը պետք է հնարավորություն ստանա ավելի շատ տեղեկություններ ունենալու այն մասին, թե ինչով է զբաղվում իր երեխան դպրոցում, արտադասարանական կամ արտադպրոցական միջոցառումների ժամանակ, ինչ հետաքրքրություններ ու նախասիրություններ ունի: Այս ամենն անհրաժեշտ է նրա համար, որ հնարավոր լինի կանխել հնարավոր բացասական սցենարները:
- Սովորողները հաճախ են ունենում բազմապիսի խնդիրեր. համացանցի հասանելիության պատճառով կարող են ունենալ կիբեռխնդիրներ, դպրոցում ենթարկվեն բուլինգի, խտրականության: Այս համատեքստում առաջարկում ենք ներդնել ծնող-ուսուցիչ-հոգեբան առցանց հարթակի մեխանիզմը՝ հնարավոր խնդիրները արագ բացահայտելու և լուծումներ տալու նպատակով:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք:
2. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=72808> ՀՀ կառավարության որոշում:
3. Ա. Մ. Զադոյան, «Խորհրդատվության դաստիարակչական դերը սովորողների պահվածքի ձևավորման գործում», ՇՊՀ, գիտական հոդված, 2014:
4. Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005:
5. http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf Ծնողների ներգրավվածությունը, Թբիլիսի, 2015
6. Ковтуненко Л. В. Семья как социокультурная среда воспитания и ресоциализации несовершеннолетних правонарушителей // «Вестник Воронежского института МВД России», 2012.